

Iš panemuniškių tautosakos: šaltiniai ir tekstai

Parengė Povilas Krikščiūnas

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

© Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

„Panemunis“ – septintoji „Lietuvos valsčių“ knyga apie Rokiškio rajono vietas ir jų gyventojus. Tiek pat kartų serijoje skelbta rokiškėnų tautosakos¹, kuri, kaip žinia, yra ne tik valsčiaus ar parapijos, bet ir krašto, regiono ar visos šalies kultūros dalis. Šiai knygai taip pat atrinktas pluoštas pasakų, sakmių, pasakojimų ir mįslių. Visi tekstai užrašyti buvusio Panemūnio valsčiaus kaimuose ar pačiame Panemūnyje. Atsisakyta tik Kvetkuosė ir jų apylinkėse surinktos medžiagos. Šios vietovės dabar priskirtos Birstų rajonui.

Tik sakytinė tautosaka „Lietuvos valsčių“ serijos knygose skelbiama nebe pirmą kartą. Taip apsispręsta prisimenant, kad dainų, ypač Rokiškio krašto, leidyba išibėgėjusi kur kas smagiai, negu sakytinių žanrų. Nemenka dainų kolekcija

sugulė į akademinio „Lietuvių liaudies dainyno“ tomus², Lietuvos muzikos ir teatro leidinius³, atskiru leidiniu pagerbta Obelių krašto dainininkė Elena Kuzavinienė⁴. Tačiau dainų ir dainininkų šioje knygoje neignoruojame – jie ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Lietuvių tautosakos archyve išlikęs dainų paveldas aptariamas toliau einančioje panemuniškių tautosakos rinkimo apžvalgoje.

Seniausi panemuniškių rankraščiai sietini su Stašių gimine. Lietuvių mokslo draugijos kolekcijoje surastas kun. Konstantino Stašio (Stašiausko) 19 eilėraščių ar dainų rinkinys⁵. XIX a. antrojoje pusėje tokius sąsiuvinius turėjo dažnas kiek pasimokęs lietuvis. Jie buvo rašomi kaip pramoga pačiam sau ir savininkų nesuvokti kaip tautosakos rinkiniai. Rašyti eilėraščiai (mūsų atveju

Straipsnis „Vermės“ leidyklai įteiktas 2024 08 02, serijos „Lietuvos valsčiai“ Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo darbų komisijos įvertintas 2024 08 23, pirmą kartą paskelbtas 2024 10 28 elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029–0799 visateksteje svetainėje www.llt.lt. Straipsnio kodas elektroniniame serialiniame leidinyje yra LLT:2024-13/11-364/FL.

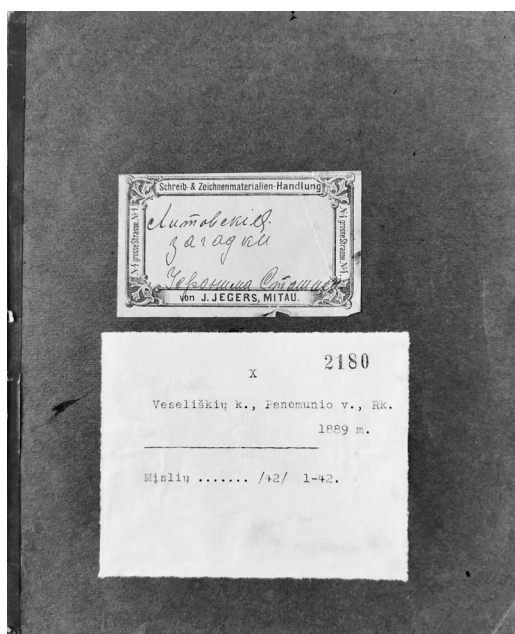
¹ Žr.: *Obeliai. Kriaunos*, Vilnius, 1998; *Žiobiškis*, Vilnius, 2000; *Obeliai. Kriaunos*, 2 papild. leidimas, sud. V. Mačiekus, Vilnius, 2009; *Panemunėlis*, sud. V. Mačiekus, P. Krikščiūnas, Vilnius, 2011, 2 d.; *Juodupė*, sud. J. Šedys, V. Mačiekus, E. Korzonaitė, Vilnius, 2012, 2 d.; *Kamajai*, sud. V. Mačiekus, Vilnius, 2016. Visų jų, išskyrus pirmąją „Obelių. Kriaunų“ laidą, elektronines versijas galima rasti internete (https://versme.lt/el_knygos.htm).

² Iki 2024 m. išleisti 26 minimo dainyno tomai.

³ *Aukštaičių melodijos*, par. L. Burkšaitienė, D. Krištopaitė, Vilnius, 1990; *Lietuvių liaudies muzika, d. 2. Aukštaičių dainos*, sud. ir par. G. Četkauskaitė, Vilnius, 1998, 3-iasis papildytas leidimas su 3 CD; *Lietuvių liaudies melodijos*, sud. ir par. J. Čiurlionytė, Vilnius, 1999, 2-asis patais. ir papild. leidimas (iš „Tautosakos darbų“ 5 t.).

⁴ *Aušta aušrelė. Lietuvių liaudies dainos*, par. K. Aleksynas, melodijas par. Ž. Ramoškaitė, Kaunas, 1989.

⁵ LMD I 767.

daugiausia Antano Strazdo), liaudies dainos, kartais proginiai tekstai. Tokių yra ir šiame sąsiuvinyje – 17-as tekstas apibūdinamas kaip „Pasveikinimas vyskupo Motiejaus“. Prie eiliuotą sveikinimo prakalbą primenančio teksto nurodyta vietovė (Kaūnas), prirašyta data (1873 11 18) ir galbūt sveikinimą sukūrusio asmens slapyvardis – *Rymo Žemaitis*. Kada pridurti dar du tekstai, nėra aišku. Ant sąsiuvinio viršelio užrašydamas 1868 metus, K. Stašys tikriausiai nurodė, kada pradėjęs jį rašyti. Atskirame lapelyje nurodoma, kad vėliau rankraštis priklausęs Kastulei Stašytei, o 1928 m. gegužės 27 d. per Alfonsą Bielinį įteiktas Lietuvių mokslo draugijai.

Kito rinkėjo – Jeromino Stašio rinkinys taip pat sudarytas Veseliškių kaime 1889 m. Jame – 42 mėslės⁶. Iš ko jos rinktos ir kam skirtos, nėra žinoma, tačiau, matyt, galvota apie oficialias institucijas ar pareigūnus, nes viršelyje ir titulineame puslapyje rašyta rusų k.

Praėjus dviem dešimtmečiams, aukštaičių dainų tekstus ėmėsi užrašinėti svėdasiškis studentas Jonas Kastečkas. Kartu su mokiniais 1924 m. jis dirbo Svėdasų, 1925 – Panemunio ir 1929 – Kazliškio apylinkėse. Iš viso surinktos 435 dainos. Sugrupuotos pagal temas jos perrašytos ir 1930 m. pasiųstos Tautosakos komisijai⁷.

Deja, vėliau kelis dešimtmečius tautosakos entuziastų aptariamose apylinkėse nepasirodė. Po keletą įvairių rūšių kūriniių galima rasti bendruose įvairių mokyklų ar visuomeninių jaunimo organizacijų narių rinkiniuose. Tik 1967 m. Rokiškio, Biržų, Utenės, Kūpiškio ir Zarasų rajonuose ekspediciją surengė tuometinio Lietuvių kalbos ir literatūros instituto folkloristai. Jų radinys – pasakų sekėjai kurkietiškis Jonas Žemaitis, pasekęs

Konstantino Stašio rinkinio viršelis. Skenuota nuo LMD I 767 (nuotr. kairėje)

Jeromino Stašio rinkinio viršelis. Skenuota nuo LTR 2180

⁶ LTR 2180.

⁷ LTR 51.

dvylika pasakų⁸, ir Čebilių gyventoja Grasilda Deksnienė, prisiminusi penkiolika⁹. Pasak jos:

Pasakas išmokau iš tėvo. Jis labai daug pasakų mokėjo. Būdavo, vakaroja žiemų, tai pančius veja, tai balanas skaldo, o mes, vaikai, tai:

– Tėveli, pasakyk pasakų, pasakyk pasakų.

Tai ir sako. Mano tėvelis našlaitis buvo, tai jis daug pasakų žinojo apie našlaičius.¹⁰

Pasakos sekamos sklandžiai, logiškai plėtojamos, tad į šią publikaciją jų atrinkta ne viena.

1971 m. į šiaurrytinę Aukštaitiją ir gretimas Latvijos lietuvių sodybas su magnetofonu atklysta atkaklusis tautosakos rinkėjas Jurgis Dovydaitis. Palėpyje jis aplanko Adolfą Kadžiulį, Oną Gurklienę, Kostą Gurklį, Ratkūnuose – Valeriją Samulėnienę, Suvainiškyje – Valeriją Petravičienę⁸. Ąvuotinėje – iš Ratkūnų kilusius Osvaldą Čižiūną ir Emiliją Čižiūnienę.¹¹ Deja, ne viską pavyko įrašyti kokybiškai. Suvokiant nykstančios tradicijos trapumą, skubėta užrašyti kuo daugiau. Medžiaga tikrai įdomi, tačiau rinkėjui pritrūko laiko tinkamai ją sutvarkyti ir aprašyti, tad, vengiant klaidų, šioje knygoje jos atsisakyta.

Pasitaiko, kad tautosakos rinkėjai pasuka savo pirmtakų keliais, ypač jei medžiaga renkama savoms reikmėms. Taip 1983 m. nutiko ir Rokiškio kultūros namų jaunimo folklorinio ansamblio dalyviams, susiruošusiems į Suvainiškį. Į Algirdo Svidinsko kvietimą atsiliepė 11 ansamblių: Dalia Pagirytė, Renata Baikauskaitė, Danutė Stašytė, Henrikas Astrauskas, Rasa Šimėnaitė, Regina Sokaitė, Eugenijus Deksnys, Jonas Meškauskas, Alvydas Fijalkauskas, Liuda Fitingova ir Margarita Gurskytė. Suvainiškyje buvota pas Valeriją Petravičienę, Vincentą Januševičienę, Joaną Kalnietienę, Malviną Šaltienę, Tarūčiuose – Valeriją Samulėnienę, Vilkōliuose – pas Veroniką Lisauskienę. Iššifravus garso įrašus, paaiškėjo, kad užrašyta beveik 300 įvairių žanrų kūrinių. Dalis jų taip pat skelbiama šioje publikacijoje.

Atrinkti kūriniai sugrupuoti pagal prof. Bronislavos Kerbelytės sukurtą lietuvių pasakojamosios tautosakos klasifikavimo sistemą (toliau KLPTK). Jų eilę lemiantiems elementariems siužetams nustatyti pasinaudota spausdintais Katalogo tomis¹³. Kad susidomėję skaitytojai lengviau rastų išsamios informacijos apie konkretaus kūrinio paplitimą ir varijavimo dėsningumus, po kūrinio metrikos nurodomas pasakos žanrinis skyrius ir elementaraus siužeto numeris, taip pat Antti-Aarne's ir Stitho Thompsono parengto tarptautinio pasakų katalogo (toliau AT)¹⁴ tipo numeris. Jei kuriame nors kataloge tipas neanotuotas, po santrumpos rašomas ženkliukas –. Tarptautinis sakmių katalogas dar nesukurtas, todėl nurodomi tik KLPTK duomenys: sakmių skyrius, poskyrius, skirsnis ir elementarus siužetas. Pasakojimai KLPTK grupuoti tik temiška. Po žanro santrumpos nurodomi

⁸ LTRF mg. 607(9, 10), 608((1–3), 609(1–9), 610(1), 613(5–7), 614(1, 2). LTR 3905(922–938).

⁹ LTRF mg. 604(16–18), 605(1–7), 606(1–6), LTR 3905(896–910).

¹⁰ LTR 3905(922).

¹¹ Šių pateikėjų įrašai yra LTRF mg. 4489, 4490, 4497, 4498.

¹² LTRF mg. 3080, 3081, 3084, LTR 5385.

¹³ Kerbelytė B. *Lietuvių pasakojamosios tautosakos katalogas: Pasakos apie gyvūnus. Pasakėčios. Stebuklinės pasakos*, Vilnius, 1999, t. 1; *Pasakos-legendos. Parabolės. Novelinės pasakos. Pasakos apie kvailį velnių. Buitinės pasakos. Melų pasakos. Formulinės pasakos. Pasakos be galo*, Vilnius, 2001, t. 2; *Etiologinės sakmės. Mitologinės sakmės. Padavimai. Legendos*, Vilnius, 2002, t. 3; *Pasakojimai. Anekdotai. Oracijos*, Kaunas, 2009, t. 4.

¹⁴ The Types of Folktale. A Classification and Bibliography. A. Aarne's Verzeichnis der Märchentypen. Translated and enlarged by S. Thompson, *FF Communications*, Nr. 184, Helsinki, 1961.

skyrių, poskyrių, teminių grupių numeriai. Žvaigždutė prieš elementaraus siužeto ar pasakojimo tipo numerį reiškia, kad skelbiamas kūrinys užrašytas baigus kataloginti to žanro tekstus. Tokiu atveju nurodoma, prie kurio siužeto ar tipo, rengėjo nuomone, kūrinys galėtų būti priskirtas.

Mišlės dėstytos abėcėline įminimų seka.

Redaguojant tekstus stengtasi juos keisti kuo mažiau. Šalintos tik akivaizdžios klaidos. Tekstų sintaksė ir morfologija nekeista, nebent sulyginamos fonetinės formos tame pačiame tekste (pvz., saka – soko). Tokiais atvejais paliekama vyraujanti forma. Svetimžodžiai ir senesni ar rečiau vartojami žodžiai paaiškinami išnašose tame pačiame puslapyje. Tam pasinaudota elektronine „Lietuvių kalbos žodyno“¹⁵ versija. Skyryba tvarkyta laikantis bendrų nuostatų, tačiau kartais, norint išlaikyti pateikėjo kalbėjimo būdą, gali būti sutvarkyta ne pagal taisykles, o pagal sakinio intonaciją.

Kūrinių pavadinimai, jei jie yra, nekeičiami, jei nėra, rengėjo sugalvotas variantas rašomas laužtiniuose skliaustuose. Jais taip pat žymimi praleisti fragmentai ir rengėjo komentarai

* * *

Pasakos

1. Žmogus ir lapė

Nuvažiovia žmogus pasikirst molkų miškan. Pasistote orklį ir pradėja molkas tas kirst. Atbago lope, soko:

– Žmogau žmogau, ar nematei vilkų, maškų?

Soko:

– Nemačiau.

– O kas ti rykui¹⁶ gulia?

Soko:

– Gulia rūštas.

– Kad būt rūštas, tai būt rotuos įkeltas.

Ir vėl nubago. Šitō maška atsikėlus soko:

– Tai aš, žmogau, atsigulsiu tavo rotuos, kad būt rotuos, kad būt rūštas.

– Nu gulk.

Atsigula, gulia. Atbaga lope:

– Žmogau žmogau, ar nematei vilkų, maškų?

– Nemačiau, – soko.

– O kas ti rotuos gulia?

– Rūštas.

– Kad būt rūštas, tai būt pririštas.

Vėl lope nubago. Nu šita maška soko:

– Žmogau, tu man ban kiek prikabink.

Nu žmogus, kai prėja, tai pririše gerai tų maškų, nebaprikabina. Nu tai atbaga lope:

„Žmogau žnogau, ar nematei vilkų, maškų?..“

Gracilda Deksnienė 1967 m. Nenurodyto

fotografo nuotr. LTRFt 4053

¹⁵<http://lkz.lt/>

¹⁶Rykui – aure, antai

- Žmogau žmogau, ar nematei vilkų, maškų?
 – Nemačiau.
 – O kas ti rotuos gulia?
 – Rūstas.
 – Kad būt rūstas, tai, – soko, – būt galan kirvis įkirstas.
 Ir nubago. Šito maška soko:
 – Žmogau, tu man pastatyk galu galvos kirvį.
 Kai priėjo su kirviu, kur čia bepastatys, taip gerai pririšta, dėja galvon ir nukirta jau tų maškų. Atbaga lope:
 – Žmogau žmogau, ką tu man duosi? Matai, aš tau meškų privobijau¹⁷.
 Soko:
 – Kažin. Privobijai, ale¹⁸ kas čia tau duot?
 – Atnėšk tu man porą vištelių iš namų.
 – Gerai, – soko. – atnešiu.
 Nu tai išvažiovo jisai. O turėjo didelį šunį, kudlotų toki. Įkiše maišan ir važa. Iš ulyčios¹⁹ išvažiovo, ir sustinka jau lopį:
 – Ar atovežei, žmogau?
 – Atovežiau, – soko, – atovežiau.
 – Tai ir palaisk.
 Soko:
 – Pavešiu int miškų, lengviau bus susigaudyt.
 – Palaisk, susigaudysiu.
 Čia jau lopė tyko, kaip griebt tas vištas. Šitas atoriše maišų, šitas šuva tiktai lamint ant tos lopės! Soko:
 – Apgavai tu man, žmogau, apgavai.
 – Nu mat, – soko, – nekosk duobės kitam, nes pats įgriūsi.
 Matai, tu apgavai maškų, o dabar aš tau.
 Nu va taip parsiveže ir lopį, ir viskas.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulcytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF mg. 609(3), LTR 3905(928).

Pasaka apie gyvūnus. KLPTK *1.1.1.19, AT 155.

2. Tinginys sūnus

Vienas ponas turėja tris sūnus. Du taip vyrai kaip vyrai, o vienas tai nieko nevertas buvo, baisus tinginys. Nu tai gerai. Tai močia sugalvojo taipōs, kad reikia jam pyragaičių neduot valgyt. Pyragaičių prikept ir sakyt, kad gromata²⁰ nunešt kur miškan. Až miška jau ti žmogus gyvena. O kad nenuneši, tai kiaulam supenės, kad tu niekam nevertas. Nu tai jam prikepe pyragaičių, tai anas įsidėja ir nuveja miškan, atsiseda, pyragaičius sau suvalge. Nu tai aptinka vakaras jau, vilkai staugia. Ataina žmogus.

- Ko tu, – sako, – čia guli? Tave vilkai sudraskys.
 – Tai kad, – sako, – sudraskys, tiek tos bedas.
 – Tai, – sako, – aik un man už bernų.

Tai kaipgi aisiu aš už bernų, kad aš labai tingiu.

– Taigi, – saka, – kad tu ne tinginys būtum, tai aš tau neimčia. Ale kai tinginys,

¹⁷ *Privobyti* (lenk. *wabić*, brus. *сабіць*) gudrumu privilioti

¹⁸ *Ale* (lenk. *ale*, brus. *ale*) – bet

¹⁹ *Ulyčia* (sl.) – senovinio kaimo kelias, gatvė

²⁰ *Gromata* (sl.) – laiškas

tai man tinginia reikia. Dykas, – saka, – būsi, iš nabaduma aš duosiu skryneį takių ir kapšiukų. Tai par metus kad tų skryneį auksa prikratytum, tai tu i gulėdamas...

Nu tai gerai. Tai aina. O ti buvo velnias. Nu tai nuneša karčemon²¹, žydui pasake, kad ko jis nori, valgyt ar gert, duok viska, ale kad tik švaras nebūtų. Suodinas, murzinas, apiplyšis kad. Nu tai par metus laika ataina velnias:

– Nu, – saka, – ar gerai?

– Gerai.

– Ar būsi?

– Būsiu. Matai, kiek prikračiau.

Nu tai kitus metus prabuva, vėl tiek pat jis prikrate, skryneį auksa. Ataina velnias:

– Ar gerai?

– Gerai.

– Prikratei?

– Prikračiau.

– Ar būsi?

– Būsiu.

Trečius metus vėl skryneį padave, jis prikrate auksa. Velnias ataina.

– Nu ar gerai?

– Gerai.

– Ar būsi?

– Būsiu.

– Nu tai, – saka, – maž tu ženyti²² nori? Čia ne par toli karalius gyvena, turi tris dukteris. Ir karalystį praskolinis. Nu a tu gi auksa turi.

Nu tai gerai. Tai važiuos. Nu tai pakinke arklį blogų karataikon²³ kakion, pajme skryneį auksa ir nuvažiuoja tinai. Nu tai pasisaka, kad jau piršlēm atvažiava. Nu ogi suodinas, murzinas, jau baisu ir pažiūrēt. Tai karalius kaip ir apskaičiuoja, kad jis šitu vienu skryneį apmoka, visų skolų ataduoda. Nu o dvi skrynelės didesnes, da ti gi auksa daug. Klausia dukterį:

– Maž ir aisi?

Saka:

– Man varčiau šokt na antra aukšta šokt užsimušt, negu tokia baidyklė už vyrą turēt.

Klausia antrų. Saka:

– Varčiau peiliu paspjaut, negu toks baidykla už vyrą turēt.

Klausia trečių. Saka:

– Aisiu. Man, – saka, – iš ja gali būt geras vyras.

Tai parvažiuoja nama, maudyklan išmaude jau jį, numazgoja, nuskute, apiprause, rūbais apvilka gerai. Ketvertų arklių kinke bričkon²⁴, auksa, sėda ir nuvažiuoja. Šitos kai pamata, kad atvažiuoja taks puikus vyras, jis mandras²⁵ vyras, ale kad tiktai jau aplaistas taipos buva, suodinas murzinas. Nu tai šitas iš pavydās viena šoka na antra aukšta – užsimuše, kita, peilį pasičiupus, pasipjove. A trečia nuvažiava, susivinčiauvoja²⁶ ir gyvena.

²¹ *Karčema* (sl.) – smuklė

²² *Ženyti* (sl.) – vestis, tuoktis

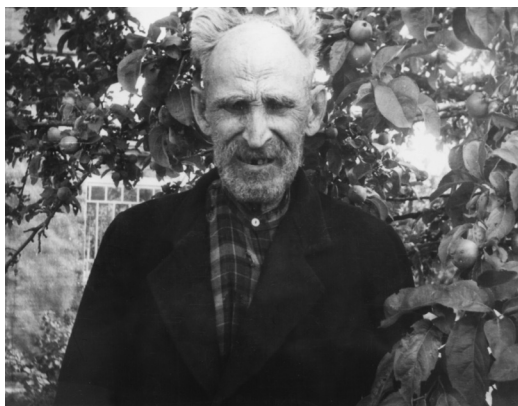
²³ *Karataika* – LKŽe šio žodžio neaiškina. Matyt, prasta karieta, vežimas

²⁴ *Brička* (sl.) – vieninkis šventadienis vežimas

²⁵ *Mandras* (sl.) – čia prašmatnus

²⁶ *Vinčiovotis* (sl.) – tuoktis bažnyčioje

Pasekė Jonas Žemaitis, 96 m., gyv.
Kurkliėčių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bi-
kulėytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF
mg. 606(1), LTR 3905(905).
Stebuklinė pasaka. KLPTK 3.1.0.6, AT 361.

Jonas Žemaitis, 1967 m. Nenurodyto fotografo
nuotr. LTRFt 4051

3. Viernas Antanas

[Kartą gyveno karalius ir turėjo sūnų.]
Kai tėvas numire, tėvų pakavoja, tai sūnus
apsirinka panų až marių. Tris sutkas²⁷ raikia
važiuot mariom. Nu tai jis apsiženija, sūnus,
važiava, ir Viernus²⁸ Antanas su karalium
buva kartu. Tai važiuodami par marias,
jis paprašė karalių, kad jam išeit viršum
parakoda²⁹. Tai jis išėja viršum parakoda,
tai karveliai atskrida trys ir kalba:

– Čia, – saka, – važiuoja graži pora,
gražiai gražaujas, razumnai³⁰ razumnaujas. Kad žinat jie sava neščės-
tį³¹, kai parvažiās nama (o mačeka³² buvo), kai ateis pasitikt, tai bus
užtručyta³³. O jeigu gali kas girdėt ir atsakyt, tai pavirs lig kelių
akmeniū. Kas girdės, o pasakys karaliu, kad negertai, lig kelių akmeniū.

Nu tai kitų nakt vėl jis išaja viršun parakoda. Tai vėl karveliai
atskrida ir kalbėja trys:

– Kad čia, – saka, – važiuoja graži pora, gražiai gražaujas, razum-
nai razumnaujas, kad žinat sava neščėstį, kas jiem bus. Jeigu pirmas
naktės sakymas nesipildys, tai antras davadnai³⁴. (Par karalius tokia
mada būdavo vis, kad jaunavedžiai tai pabalnoja arklius ir pasijadinėt).
Tai, – saka, – arkliai kelsis pavietri³⁵ ir užmuš juos.

Trečių nakt karveliai vėl kalbėja, jis viršun parakoda buvo.

– Kad, – saka, – važiuoja graži pora, gražiai gražaujas, razumnai
razumnaujas. Kad žinat sava neščėstį, kas jiem bus. Kai parvažiuos
nama, suguldys, tai smakas³⁶ atlėks trim galvom, iščiulps jų kraujų.
A jeigu kas gali girdėt, atsakyt, tai pavirsta visas akmeniū.

Nu tai jis, kap jau parvažiava nama,
tvėres tuoj arklį Viernus Antanas, stolų
apiverte, kad tik neišgertų. Nu karalius
pažiūreja, mislija³⁷, kad priešingai, nieka
nesake. Nu tai paskum, kai parvažiava
nama, jau pabalnoja arklius pasijodinėt,
tai jis išėja, Viernus Antanas, atpjauste
kamanas, balnus, arklius palaide, kad tik
nesijadinėtų. Karalius vėl jam nei ka saka,
nei jis karaliui ka saka.

Trečių nakt karveliai kalbėja, kad smakas
atlėks trim galvom ir iščiulps jų kraujų.
O jeigu gali kas girdėt, atsakyt, tai pavirs
visas akmeniū. Nu tai jisai jiem potalų
pataise, lungų palika pravirų, kad galetų
inlipt vidun. Tik smakas atskrida, tai šitas
ir nukirta visas tris galvas smaku. Nu
tai apsišviete, žiūri, kad karalienei veidas

²¹ *Karčema* (sl.) – smuklė

²² *Ženytis* (sl.) – vestis, tuoktis

²³ *Karataika* – LKŽe šio žodžio neaiškina. Matyt,
prasta karieta, vežimas

²⁴ *Brička* (sl.) – vienkinkis šventadienis vežimas

²⁵ *Mandras* (sl.) – čia prašmatnus

²⁶ *Vinčiovotis* (sl.) – tuoktis bažnyčioje

* Šito sakinio garso įrašė nėra. Vietoje jo girdisi
„Saka, sūnau, nepaniekyk Vierna Untana“, toliau
kaip skelbiamame tekste (*rengėjo pastaba*).

²⁷ *Viernus* (viernas, sl.) – ištikimas

²⁸ *Sutka* (rus. *сумку*, brus. *сумкі*) – para

²⁹ *Parakodas* (rus. *napoxod*) – garlaisvis

³⁰ *Razumnai* (sl.) – protingai

³¹ *Neščėstis* (sl.) – nelaimė

³² *Mačeka* (sl.) – pamotė

³³ *Užtručyta* (sl.) – užnuodyta

³⁴ *Davadnai* (lenk. *dowodnie*) – tikrai

³⁵ *Pavietrė* (lenk. *powietrze*) – čia oras

³⁶ *Smakas* (lenk. *smok*, brus. *смок*) – slibinas

³⁷ *Mislyti* (sl.) – galvoti

krauju apitekštas. Nu tai mislija: palikt kruvinų veidų negerai. Šluostys – pajus. Tai, mislija, liežuvium nulaižysiu ir gatava³⁸.

Tai kaip jis laiže, karalius ir pamate. Tai saka:

– Ir markatnas³⁹ buvai, tai tu, – saka, – mana pačių bučiuoji?

Nu sukėla trivogu⁴⁰, ir Viernų Antanų nužudyt.

– Nu ar, – saka, – možna⁴¹ kas pasakyt?

Saka:

– Sakyk, ką tik nori.

– A, – saka, – pirmų nakt kai važiam, karveliai kašbėja, kad bus užtručyta, tai aš arklį užstrumijau⁴², kad tik jūs neišgertumėt. Nu tai pasake, kad kas girdės a pasakys, tai pavirs lig kelių akmeniu.

Tai jis pavirta lig kelių akmeniu.

– Nu a paskui, jau kitų nakt, kai karveliai kašbėja, kad vis pasijodinėt, tai kelsis pavietri ir užmuš. Tai aš, – saka, – supjausčiau visas [...] ⁴³ kad tiktai jūs nesijodinėtumėt. O kad vėl pasake, kad kas gali girdėt ir pasakyt, tai lig juostai akmeniu pavirst. Trečių nakt karveliai lėke ir kašbėja, kad smakas atlaks ir iščiulps jūsų kraują. Tai aš lungų pravirų palikau. Kai jūs sumigat, tai aš, kai smokas atalake, tai aš galvas nukapojau, viesulas nusineše. Žiūriu, kad karalienes krauju veidas apitekštas. Misliu: palikt kruviną negerai, šluostysi – pamatys, tai aš, – saka, – su ležuvium narėjau nulaižyt. Kaip laižiau, tai karalius ir pamate. Tai, saka, mana pačių bučiuoji? O karveliai pasake, kad kas gali girdėt ir atsakyt, tai pavirs visas į akmenį.

Jis ir pavirta akmeniu. Tai karalius įneše savo kambarin.

Nu terpu dvejų trečias atsiranda, terpu porās. Nu tai jau berniokas buva kakių dvejų-trijų metų, ataina senėlis, praša naktigūlta. Nu tai jį prijeme naktigūlta, ir išeja kalba, kad, saka, buva žmogus, o dabar akma. Tai senėlis pasake:

– Tas nieka nēr. Raikia šitas berniukas papjaut ir krauju tas akma apmazgot, tai anas atsikels.

Nu tai pasake karaliui, tai karalius ir taip, ir taip, saka:

– Mum tris kartus na smertes⁴⁴ išgelbaja viernas Antanas, o mes jį dabar smerčiu pakorojam⁴⁵.

Nu tai nutare, kad pjaut vaikas reik. Kai senėlis vaikų papjove, Viernas Antanas atsistoja.

– Ot, – saka, – kad megojau! O kas gi čia, – saka, – guli papjautas?

Tai senėlis galvų vaiko prie sprunda prilenkė, papūte. Ir vaikas sveikas, ir Viernus Antanas.

A senėlis išnyka. Tai ti, rakunda⁴⁶, Dievas buva.

Pasekė Jonas Žemaitis, 96 m., gyv. Kurkliečių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF mg. 604(17), LTR 3905(897). Stebuklinė pasaka. KLPTK 1.2.1.3, AT 516.

4. Auksiniai obuoliai

[Buva] didelis dvoras, ir didelį sodų turėja, ir tris sūnus tas ponas. Ir te venoj abely nebūdava abolių, ban[t] dešim metų vis nėra abolių. Ir klausinėja tas ponas, kas čia daryt, kad nėra abolių. Par kiek metų pražyda ir užauga aboliai auksiniai. Nu ale

³⁸ *Gatava* (sl.) – čia viskas

³⁹ *Markatnas* (lenk. *markotny*) – liūdnas

⁴⁰ *Trivoga* (sl.) – nerimas, aliarmas, pavojus

⁴¹ *Možna* (sl.) – galima

⁴² *Strumyti* – šankinti

⁴³ Neaiškiai ištartas žodis, šiek tiek primenantis lenk. *uprząż* (pakinktai).

⁴⁴ *Smertis* (sl.) – mirtis

⁴⁵ *Koroti* (sl.) – bausti

⁴⁶ *Rakunda* – čia vadinasi.

bat nelabai daug, kad suskaita juos, kiek. Vienąkart paskaita – trūksta viena. Nu tai jau tas ponas sūnam soko:

– Kas gi bus? Raikia ait ir saugot, kas gi čia vogia tuos obolius.

Nu tai vyrėsnysai sūnus aina. Nuvėja, nusineše lovų, pasidėja po obelei, pėrmėgoja. Rytą vėl obolio trūksta – nei jis nieko mote, nei ko.

Nu tai kitų nokt aina kitas. O jau trėčias sūnus, tai jau sakydava šitie vyresnieje, kad durnas⁴⁷ jau tas mūsų durnėlis. Mat kaip mažėsnis, taip jau ir durnėsnis.

Nu tai jėmė kitas, pėrsaugoja, irgi lovoj pėrgulaja, ir vėl trūksta obolio. O šitas tik laukia, kadu jau čia bus jam eilė. Soko:

– Aš jau dabar aisiu.

– Na, – soko, – mas nenusaugojam, jis dar durnėlius nusaugos.

Taip ir nelaidžia jau jo. O tėvas soko:

– Tegul, maž gi jo dalia bus. Maž jis ir nusaugos. Tegul aina.

Nuvėjo, pasižiūria.

– Na, – soko, – lovoj jie pamatys, kad obolį povagė.

Jis dar nuvėja mestėlin, nusipirka kieta sūria, įlipe medin, ir kai tik jėma miegas, tai pagraužia, ir vėl jis nebamiega. Ban apie vidunaktį nušvita nušvita, žiūria, kad čia toki paukšte atskrida, labai graži, labai šviesi, net nušvete sodų. Ji čiupa obolį, o jis paukštį čiupa. Šita paukšte nebapačiupa obolia, a jis dvi plūksnas ištrauke iš tos paukštes. Ir nuskrida, ir nebagriža. Rytą pareina, šite jau juokias broliai:

– Na, ar nusaugojai?

Soko:

– Nusaugojau. Šiūnakt nebapovogė. Ale ar jūs žinot, kas vogia tuos obolius?

Žinai, iškėla tas plūksnas. O kų gi tu – net pakojus⁴⁸ nušvitįs, kad kaip grožios.

– Va toki paukšte atoskrenda, ir čiumpa obolį, ir nusineša.

Nu tai jėma, tėvas soko:

– Dabar jokit, sūnai, jieškotų, kur to paukšte yr. Raikia atsijimt te oboliai. Auksiniai oboliai, tai kaipgi.

Nu jau vyresniesem ir orklius pakausta, ir visa jau taisa. Jis soko, šitas:

– Tai ir aš josiu.

– Na, – soko, – dar jis, durnėlius, jos.

O jau tėvas soko:

– Tagul joja. Matai, jis tai nusaugoja. Maž ir jo dalia bus, maž jis ir suras kur.

Nu tai kad jau zvolija⁴⁹ tėvas, nebar ko daryt šitiem. Nu tai ir išjoja visi. Joja joja vienu keliu ilgai. Paskui prijajo, iš to kėlia aina trys keliai ir parašyta: vienu keliu kas jos, tai bus ką žmogum volgyt, nebus ko orkliui ėst. Kas untru keliu jos, bus ko orkliui ėst, nebus ko žmogum volgyt. O kas trečiu keliu jos, tai vilkas orklį papjaus. Nu tai tuoj gi vyresnis tai, kur bus ko žmogum volgyt, o untrasai – nars kur arkliui, o jau šitam prieina, kur vilkas orklį papjaus.

Nu jis ir išjoja. Kiek pajoya – vilkas sėdžia unt kėlia. Prijoya, tuoj griebe ažu kokla, ir jis tik spėja nušokt nuo orklia. Ir atlika arklys, vilkas suėde. Tai jis pėsčias aina aina. Ajo ajo, ir kiek palaukus, vėl vilkas unt kėlia.

⁴⁷ *Durnas* (sl.) – kvailas

⁴⁸ *Pakojus* (pakajus, lenk. *pokój*) – gerai įrengtas kambarys

⁴⁹ *Zvolyti* (zvalyti, sl.) – leisti

– Nagi, ar bus, ar ir man pjaus? – mislia jis. Nu ale gi kad nebuva rašyta, kad pjaus žmogų. Tai jis jėma, aina. Preina, tas vilkas jį klausia:

– Kur aini?

Soko:

– Tėvo iškodos⁵⁰ jieškotų. Taki paukšte išvage obolius auksinius, nu tai ainu ieškotų.

– O, – soko, – smagiai toli. Sėsk unt man, tai aš nunešiu.

Nu ka jau sėsk, užsado. Tas vilkas labai grait nulake, nuneše, soko:

– Šitan dvari įjeisi tiktai kaip tik pro gonkas⁵¹ tan kalidorium⁵² tuoj po dėšinei runkai durys, tai ti eik, tai ti paukšte to. Tiktai, – soko, – nejmink krotos⁵³, tik vienu paukštį ir tuos obolius pasijmink. Unt lunga, – soko, – oboliai tie.

Nu tai jis ir įėja. Paukšte graži, ale krota do gražėna. Kaipgi paliks? Kaip jėme, matai, kažin kur būta ti prirakinta, tai tuoj nusumbėja. Atbėga čia ir sujeme jį. Soko:

– Kaip tu drįsai čia atait?

– Nu čia tėva obolius išvoge šito paukšte.

– Nu kau kaip toks gudruolis, tai, – soko, – kažin kokiam ti dvari yr kumelys – šilkų vodagà, šilkų karčiai. Tai atvėsk tu mum tų kumelį, tai mas ataduosma tuos obolius ir tų paukštį su visu krotu tadu.

Nu išaina jis, vilkas klausia:

– Ko neatsinešei paukštes, obolių?

– Nutvėre.

Soko:

– Tai gal nedirbai taip, kaip sakiau?

– Nugi šitaip graži, pasikusijau⁵⁴, kad ir krota pasiimt.

– Tai kų soke?

– Soke, kokiam ti dvari asųs kumelys – šilkų vodega, šilkų karčiai, tai tas jau kumelys atvėst.

– Ot, – soko, – smagiai toli. Nu ale kų gi darysi.

Vėl sado an to vilko ir vėl nulake tan dvoran.

– Įjeisi tenai, – pasoke, kur stonia⁵⁵, – pajmink kumelį ir atsivėsk, tik neimk, – soko, – nei kamanų, nei balna, tik vienu kumelį. Bo⁵⁶ taip tai nutvars.

Nuvė. Nu kų gi ti, ir balnas, ir komanos. Kumelys gražus, ale gi komanos, balnas daug gražėni. Nu kaipgi jis paliks? Užsidėja balnų, komanas uždėja, išsivede, jau sas – ir nutvėre. Vėl atojeme.

– Kaip tu, – soko, – drįsti čia ait ir mūsų jimt?

Nu gi kad jam jau raikia. Jis nusoko, kad jam raikalas, tai ažtat.

– Nu kad tu toks gudrus, tai, – soko, – tokiam ir tokiam dvari asunt panyte, labai graži panyte. Kad jų atvesi, tai ataduosim ir kumelį, ir balnų, ir komanas, visa.

Nu tai tadu jis jau nuvėja. Paraina un tų jau sava vilkų. Soko:

– Ko neatsivedi?

– Nutvėre.

– Jau, – soko, – tu neklausei, kaip sakiau.

Jau jėmei ir balnų, ir komanas.

– Visa buvau pasijėmęs.

– Tai kų gi soke?

– Kokiam ti dvari asunt panyte labai graži. Tai to panyte atvėst, tai ataduos kumelį ir su visu balnu, ir su kamanom.

⁵⁰ *Iškoda* (iškada, lenk. *szkoda*) – nuostolis, žala; kai kur toliau – gaila

⁵¹ *Gonkos* (lenk. *ganek*, vok. *Gang*) – priebutis, veranda

⁵² *Kolidorius* – koridorius

⁵³ *Krota* (lenk. *kratka*) – narvelis

⁵⁴ *Pasikusyti* (lenk. *skusić się*) – susigundyti

⁵⁵ *Stonia* (lenk. *stajnia*) – arklidė

⁵⁶ *Bo* (lenk. *bo*) – nes

Nu tai jis ir soko, vilkas:

– Kad labai smagiai toli. Nu ale kų gi darysi, sėsk jau.

Ir vėl nunešė tan dvoran, kur jau to panyte.

– Nu, – soko, – dabar tik neapsirik. Įjeisi, tiesiai eik par visų kalidorių, tiesiai bus durys. Ti įjeisi, tai bus to panyte. Tiktai dabar jau tai ne, nieko, tiktai jau pašlopink bavardį pirštų, pridėk int jos veidų ir ataik lig man neatsigrižis. Tai ir ji, – soko, – atais.

Nu taip įjėjo, akurat⁵⁷, atrodo. Taip padirbo, kaip vilkas sokė. Įjėjis pridėjo tų pirštų pašlopinis seilamis, ir išėja. Ir neatsigriže, lig vilkui nuvéja. Ataja ir ji. Nu tai kų gi, dabar visi ir jos. Joja ant vilko jau panyte, jisai pėsčias aina. Vores vores un tų dvorų, kur tas kumelys.

– Nu, – soko, –vėskis dabar jau tų panytį, o aš pasodėj palauksiu.

Nu kad jam ne tie oboliai, ne tėvo iškada, tai jam nebaraikia nieka, kad tiktai to panyte būt, tai nieko daugiau nebaraikia. Nu moto vilkas, kad jam labai jau tos raikia, tai jis akurat tokiu panyti, vilkas pasivertė ir soko:

– Man nuvėsk, – soko, – tiktai, kaip jau pasivarysta, toliau pajosta, tai paminėkit, kad čia būt mano ir vilkas, tai ir aš pribūsiu.

Nu tai taip nuvede šitų panytį. Oi, kaip jie linksmūs! Atodavė su visu balnu, su visom komanom tų kumelį. Isivedė jis. O jau šita panyte-vilkas atlika. Nu ti pasisodina užu stola, ti gėria, ti volga, ti dainuoja, visi linksmūs. Nu a jis nuvéja in panytį, unt kumelia panyta sado, jis pėsčias aina, ir joja. Nu jau kiek toli pajoja. Ale bat šitie pabuva ažu stola kiek, ais sodan, pasirodys, kas jų do sodas, kas ti do gerumas. Pavoikščioja po sodų. Tiktai šitie mat paminėja, kad čia būt mūsų ir vilkas, to panyte vilku, ir nubėga int juos. Žiūria šite, kad nei bagt, kaip nebūta panytes.

Nu prisivija juos, tai vėl visi voros in tų dvorų, kur to paukšte. Nu tai nusivede su tuo kumeliu jau, ir dabar iškada kumelio.

– Kas ti to paukšte, – jau soko šitas durnėlius, kur vadina, tas ponoitis. – Kas ti iš tos paukštes.

Nu ale gi kad tie oboliai. Reikia tų obolių. Nu tai kų gi, tai vėl vilkas akurat tokiu kumeliu pasiverte, tik ba kamanų, ba balno. Ir vėl prisoke, tik jau kad pajosta toliau, tai paminėkit, kad čia būt mūsų ir vilkas.

Nu tai jie, šite irgi po kliombas vedžioja, visum rodo. Kų to paukštė mat, matai, kokį kumelį čia govom, kas do gražumas. O šite vores vores, jau toli nujoja, ir paminėja, kad čia būt mūsų ir vilkas. Ogi šitas kumelys tuoj vilku, ir išbago. Ir vėl šitem nēr. Nu tai jau atbago int juos, visi sado jau, parjoja. Parjoja lig tai vietai, kur jį pajeme nešt.

– Tai, – soko, – dabar aš atlieku, o tu pasiskubyk, – soko, – kad broliai neužjot.

Na gi jis gal brolių bijos, broliai, negi svetimi. Nu tai palingva joja, paskui prijvoja grožų pomiški, tai ti susado, pasikalbas jie. To paukšte gieda, tas kunelys [...]. Nu gi te broliai anais keliais atjoja. Pamote:

– Ar ne mūsų durnius tenai?

– Nu akurat jis.

Tuoj jie unt jį ir tuoj, kas čia daryt. Tuoj papjove ir pokiše po kokiais kelmais tinai. O šitų panytį pasijeme, ir kumelį, ir

⁵⁷ Akurat (sl.) – kaip tik

* Garso įrašė neaiškus žodis (*rengėjo pastaba*).

paukštį, prisiekdina, kad nesakyt niekam, kad jie šiteip padirba. O to panyte tuoj palika labai markatna.

Parsivore jie ti in tėvų. Nei ji volga, nei ji kalba, nieka nesoko nei gerai, nei blogai. O šitas vilkas lokste palokste, atrunda šitų papjautų. Tai jis tuoj tokį kuinų papjove, išverte vidurius ir atsigula vidun. Atskrida juodvarnis ir juodvarniokas. Vienas soko, kad gyvas, o jau kitas soko, kad negyvas. Juodvarniokas soko, kad negyvas. Vala[i?]⁵⁸ akių lupt. Ir tuoj pačiupa šitas vilkas. Nu prašyt juodvarnis, kad palaisk palaisk, ką gi čia iš jo zbitkavosi⁵⁹?

– Nu ką gi palaisk. Aš palaisiu, ale tiktai atnėšk vienų sveikąja buteliukų undenia, kitų gyvąja, tai tadu ir palaisiu.

Nu nuskrida juodvarnis. Kur jis ti gova, atoneše. Ir dabar tuoj šitas vilkas pėrplaše tų juodvarniokų, pašlopina tuo undeniu, kur sveikas, sudėja, ir sveikas. Inpyla gerklan, ir gyvas. Nu tai palaide. Tuoj nuvėja in šitų papjautųjų, ir tų vėl pamazgoja – sveikas, kur papjove, ipyla burnon – gyvas.

– A, – soko, – kaip gardžiai megota!

– Aik, – soko, – mat, megota. Aik tik graičiau namo, visa baigias. Nei panyte volgo, nei kumelys ada, nei paukšte lasa nei čilba.

Nu tai jis pareina. Tėvas pirma jau minavō šitem, kad kur tas mono jau sūnus mažas, jaunas. Nu tai soko:

– Nu jam buva parašyta, kad vilkas orklį papjaus, tai gol ir jį papjove.

Šite padrūšina, kad jau dėl šita spakaina. O tėvui vis omeny. Nu ale kai ataja, soko:

– Kur tu buvai? Kiek gerybes anie tava broliai atsivobe. O, – soko, – panytį kokių grožių, kumelį, paukštį, visa.

– Parodyk.

– Nu ale tiktai ką gi, visa, gal nebus nieka. Nei lasa paukšte, nei kumelys ada nieka, nei panyte nei kalba, nei volgo.

Nu įsivede in tų paukštį, paukšte toj čiulbat ir last.

– Matai, – soko, – geroj minutej pasitaike, – jau tėvas soko.

– Taigi parodyk, tėti, ir kumelį.

Nu tai nuvede in kumelį. Ir kumelys vėl gulaja poslikas. Tuoj atsistoja ir kosa kojam, ir ada, ir žvingia linksmas.

– Matai, – soko, – geroj minutej pasitaike.

Vis jau tėvui gera minute. Nu tai paskui:

– Parodyk, – soko, – ir panytį.

Nu nusivede in tų panytį. Panyte irgi kaip tik pamote, kaip įėjo, tuoj iš lovos, soko:

– Šitas, šitas man pojeme. O anie tai papjovį buva jį.

Tai tėvas soko:

– Tai šitoke mona sūnai? Papjove mat brolių?

Tai tuos kalėjiman. O jau šitų, buva vilkas prisokįs, kad kai bus vesėlijos⁶⁰, tai pakviesk ir jį.

– Kurgi aš rasiu?

– Nu gi paminėk, kad čia būt mano ir vilkas, tai ir pribūsiu.

Nu tai jis taip ir padirba. Jau šitas žėnijas, čia jau vesėlijos, buva ir užmiršįs. Tai paminėja, kad čia mano būt ir vilkas,

⁵⁸ Vala[i?] (valiai, sl.) – žodis skatinimui reikšti

⁵⁹ Zbitkavoti (lenk. *zbytkować*) – pokštauti, krėsti išdaigas

⁶⁰ Veselijos (sl.) – vestuvės

tai pribuva ir jis. Ir jau [...], kad stola pasistojis, nekanieč⁶¹ kad jau su šunim pastalaj.

Paveseliojį. Nu tai šitas sokųs, kad

Palydėk, – vilkas sokųs, – man ažu soda.

Nu tai palydās.

– Pasijimk ir šobliu⁶², – soko.

– Kam gi raikia?

– Pasijimk pasijimk, ba negerai, kad nepasijimsi.

Pasijėmįs. Palydėjįs ažu soda. Sokųs:

– Kirsk dabar man golvų.

– Šitoks man gėras buvai, kaipgi galiu aš tau kirst golvų?

– Jegu nekirsi, aš tau sudraskysiu.

Mat kaip kirtįs, tai atsistojis irgi ponaitis. Sokųs:

– Kaip tu turi dvorų, ir aš turiu dvorų. Aš lig šiol buvau ažkeretas.

Dabar atsibuvau savo kerejimų, tai vėl žmogum būsiu.

Tai mat šitep būna.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulcytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF mg. 607(10) + 608(1), LTR 3905(924).

Stebuklinė pasaka. KLPTK 1.1.2.13, AT 550.

5. [Dievas lanko sėjėjus]

Aja keliu toks senėlis, a šalikelėj du gaspadoriai⁶³ sėja rugius. Viena buva gaspadoriaus arkliai geri, kita blogi, ir ta žeme bloga. A tas praeinantis sėjėjui saka tam jau, kur geri arkliai, kad

– Čia, kad Dievas [duos], tai čia bus gerų rugių.

A tasai va sėjėjas saka taip:

– Aik tu durniau, aš ir be Dieva žinau, kad čia bus gerų rugių.

Aina pra tu blogųjį sėjėjų:

– Kų gi tu čia, žmogel, dirbi, kas gi čia tava bus, žemela bloga, arkliukas tava blogas, kas gi čia tava bus?

A tas senėlis atsakys:

– Ka Devulis duos, vis kai kokia ailala užaugs.

Pavosarij aina šitas, jau gerasis gaspadorius pra ta blogaja rugius. To geri rugiai, visi taip geri. Jau mislia:

– Jegu šita geri rugiai, tai kokie gi mana da bus? Tai mana jau virs iš dirvas.

Ogi aina, saka, tiktai smilga, žolė, tiktai nieka rugių nēr.

A čia, matai, saka, kad ti Dievas vaikš-čiaja, taip taip ir pasake.

Pasekė Valerija Samulėnienė (Gaškaitė), 74 m., gyv. Taručių k. Užrašė D. Pagirytė ir R. Baikauskaitė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. LTRF mg. 3084(46), LTR 5385(88).

Pasaka-legenda. KLPTK 3.2.0.7, AT 830 B.

Valerija Samulėnienė ir Jonas Samulėnas
Taručiuose 1971 m. J. Dovydaičio nuotr.
LTRFt 2672

* Įrašė neaiškiai ištartas žodis (*rengėjo pastaba*).

⁶¹Nekanieč (sl.) – nebūtinai

⁶²Šoblia (sl.) – kardas, kalavijas

⁶³Gaspadorius (brus. *zaczadap*) – čia ūkio savininkas

6. [Tinginė žmona]

Buvo žmona.* Taip ji tingėdavo verpt. O jau vyras ir sako:

- Nu ką mes darysma, kad tu taip tingi?
- Aik tu, – sako. O ji taip nusiskrandojus jau vaikšto. Sako:
- Žiūrėk, kiek aruodų jau priverpta.

Įlipa, tą verpstį iškiša ir vėl nutraukia, ir vėl tą pačių roda, ir vėl palinkia žemyn.

- O jau daug, – sako, – priverpta.
- Tai ko gi tu neaudi?

Tai ką gi aus, kad viena to verpstė tik tėra.

Nu dabar jau pakviečia vestuvės. Pakviečia vestuvės, nér nieko apsirengt dabar. Na jau tie labai suplyšį. Nu tai jau ais dabar tas vyras miestan ir nupirks jau jai rūbus ar ką nors tai. Ais vestuvės. Nu ir ji kūrino pečių, ir dabar pamatė – par daržų ataina tėvas ir kažkų baltų neša pasikišįs. Ji tik nusirengė tuos pačius, ugnin, ir paliko nuoga – dabar ataneša, ji apsirengs. O tas žąsį nusipirkįs atneša po pažasčia ir nieko neataneša. Nu tai dabar jau... Tai kaip dabar?

- Ale žinai, – sako, – sugalvosiu. Aš tave surišiu kūlin šiaudų.

O jau visi įveis, jau vestuvės, vidun, o jų pastatys jau prie ten.

- Tai tu stovėk ten lauke.

Nu dabar jau išigėre, tai geria, dainuoja, baliavoja⁶⁴. Vaikai laksta po orų. Pradėja tas kūlys krutėt. Te rėkdami kambarin – kad šiaudų kūlys kruta! Išaina visi oran, ogi boba nuoga! Nu tai čia jau ir tas vyras, ir tas, keno vestuvės:

- Oi, tai čia giminiete!

Nu tai išiveda vidun, aprenčia, viskų, tada jau vestuvės gerai buvo, šoko ir dainavo. Ir aš buvau, ale kad gėriau, tik burnoj neturėjau.

Pasekė Veronika Lisauskienė (Povilonytė), 80 m., gyv. Vilkių k. Užrašė H. Astrauskas, R. Sokaitė, D. Stašytė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. LTRF mg. 3081(42), LTR 5385(121).
Novelinė pasaka. KLPTK 1.1.1.27, AT 902.

7. Karalius vagis

Taks įstatymas buvįs, kad na kiek metų, ir žudyt raikia. Nu tai vienas sūnus tėvų mylėja, tai jis paslėpįs turėja jį. Kai užėja blogi metai, tai sūnus nuveja in tėvų:

– Kas, – saka, – daryt raikia, kad nei ka sėt, nei ka pjaut, dyki laukai?

Tai, saka, tėvas sūnui saka:

– Nuplėšk dungtį⁶⁵, tai visgi grūdų išbyres. Ir sėsk unt arklia, ir savo šniūrus⁶⁶ apsėsi.

Nu tai sūnus taip ir padirba. Nu tai kaip jau pasėja, pabuvus, tai tėvas ir saka:

– Nueik, sūnau, pasiklausyk, ką kalba rugiai.

Nu tai kai jis nuveja, jau ti klausos, tai rugys:

– Kur tu?

– A kur tu?

Jau reti labai, kur ne kur grūdas. Nu pavasaris geras buvįs, rugiai sušakoja, ir kur tik žiūri, vis vienas šniūras, vieno žmagaus. Tai karalius važiava ir privažiava tą sodžių. Tai saka:

* Šio sakinio įrašė nėra (*rengėjo pastaba*).

⁶⁴ *Baliavoti* (lenk. *balować*, brus. *бальяваць*) – puotauti, pokyliauti

⁶⁵ *Dangtis* – čia stogas

⁶⁶ *Šniūras* (brus. *шнур*, lenk. *sznur*, vok. *Schnur*) – čia ilgas, siauras žemės sklypas, rėžis

– Kena gi čia jau šite rugiai?
 Saka:
 – Bimbas.
 – Tai kad niekur nebuva grūdų, kurgi jis gavo sėt?
 Nu tai šitas ir pasake karaliui, kad
 – Tėvų turiu paslėpęs, kaip tėvas sake, aš taip aš dirbau.
 – Nu tai pašaukit tėvų.
 Pašaukia tėvų.
 – Kų tu, – saka, – žinai? Gal,– saka, – kadu mirsi? – karalius seniokų klausia.
 – Ot, – saka, – žinau. Aš, – saka, – mirsiu Kūčių vakari.
 Tai, – saka, – gal žinai, kadu ir aš mirsiu? – karalius klausia.
 Saka:
 – Žinau. Karalius mirsi Velykų pirmų dien. Ale karaliui išeitis yr – ait vogtų. Kad vogtų aisi, tai nemirsi, o kad vogtų neisi, tai mirsi.
 Nu tai karalius ašsirašo ir parvažiava namā. Kai Kūčių vakaras ataja, tai pasiunte tan ulyčion žiūrēt – kad kokias navynas⁶⁷ bus, tai pasakykit. Nu tai jie, kur jie buva, ataina, saka:
 – Vaike, – saka, – prašom pagraban⁶⁸. Bimba seniokas pasimire. A daugiau navynų nei kokių.
 Tai kaip ataina Velykas, karalius mislia: kad neisi – mirsi. Taigi dar pagyvint nori. Nu tai kur jis eis? Tai nuveina bažnyčian. Nuveina bažnyčian, tai išimėklia⁶⁹ unt vienų žmogų – saka, un krūtinį mušas, žegnojas, jau nabažnas⁷⁰ labai. Nu tai jis ir pilniavoja⁷¹ tų žmogų. Tai kaip žmonis iš bažnyčias jau išsiskyre, nu tai aina. Ir tas karalius aina paskum. Pirmutinis klausia:
 – Kas čia aina?
 Karalius atsilepia:
 – Vagis.
 Nu ir ti būta vagies. Jie aina abudu. Tai karalius saka:
 – Eisma karaliaus bankan.
 – Ne, – saka, – karaliaus bankan neisma. Karalius geras žmogus. Aisma visuomenes bankan.
 Nu tai nuveina ti. Kazyriais⁷² grajija. Tai vienas pragroja pinigų daug, tai šidija⁷³ vyrai kiti:
 – Kų tu darysi?
 O jis saka:
 – Rytoj karalių atsikviesiu, tručiznas⁷⁴ įdėsiu arbotan. Išgers, ir nutručysiu karalių. Tai ir na tas bedas nusikratysiu.
 Nu tai gerai. Jis nulipis žemen ir aimanuoja, kad blogai.
 – Bėda, – saka, – didela.
 Tai karalius klausia, kas gi da bėda.
 – Ai, – saka, – karalių nutručys rytoj.
 Atsikves jau ministrai ir nutručys.
 Nu tai jau karalius gi žina, kad jau to smertis, ir sake seniokas. Kad būt nežinojis, kad tručiznas įdes, būt išgėris ir būt nusitručijis.
 Nu tai gerai. Nu tai jie pamyne koja, kai te išeja, tas užlipe viršun, pinigus bankos pasijeme.

⁶⁷ Navyna (sl.) – naujiena

⁶⁸ Pagrabas (lenk. *pogrzeb*, brus. *погреб*) – šermenys

⁶⁹ Išimėklyti – išiziūrėti, išsistebėti

⁷⁰ Nabažnas (lenk. *nabożny*) – pamaldus

⁷¹ Pilniavoti (lenk. *pełnować*, brus. *пільнаваць*) – čia stebėti, sekti

⁷² Kazyriai (lenk. *kazyra*) – kortos

⁷³ Šidyti (lenk. *szdyzić*) – erzinti, pajuokti

⁷⁴ Tručizna (lenk. *truczyna*) – nuodai

– Nu tai, – saka, – pasidalykim.

Nu tai nuveja, pasidalija pinigų. Tai karalius pareja nama, o šitas vėl nama. Tai kai prauša, tai šitas karalius nusiunčia, kad, saka, atait pas mani. Nu tai tas jau, kur kartu buvo su juo vogt, nuveina un karalių. Karalius klausia:

– Tai vogtų buvai?

– Ne, – saka, – nebuvo.

– Buvai, – saka.

– Ne.

– Nagi va, – saka, – pinigai, kur man davei.

Nu tai šitas nusgunda žmogus. Tai karalius saka:

– Še ir šite pinigai tau. Man jų neraikia, Tu, – saka, – man nuo smertes išgelbajai. Dabar, – saka, – būsi mano ištikimas tarnas.

Tai šitas, kai prauša, ataina, jau šitą kviečia karalių. Karalius nuveina. Jau jį užima labai gerai. Tai karalius pajeme, būk tai norėja gert, a paskum vėl atkėla tam, saka:

– Jau kai tu man myli labai, tai išgerk aš mani.

Nu a šitas mislia: karalius negeria, a ką jis pragroja pinigų, daug išlaide, ką jam kalėjmas dusins. Tai išgėre, krita ir negyvas. Tai tadu karalius permaine načalstvų⁷⁵ visų i palika pats gyvas.

Pasekė Jonas Žemaitis, 96 m., gyv. Kurkliečių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF mg. 604(18) + 605(1), LTR 3905(898).

Novelinė pasaka. KLPTK 1.1.1.13, AT 951 B.

8. Ubagas Pavasaris

Vienas gaspadorius apsiženijis pačių turėja. Kai apsiženija, kad jis nebuva [pačios?] namė, nežina, kaip ti tėvai gyvena. Ji nečėdydava⁷⁶ nieka, kas yr, suvolga. Tai gaspadorius sakydava:

– Čėdyk dėl pavasaria.

Mat, būtina gi, pavasarį unt lauka pradeda dirbt, raikia gi daugiau maista ir valgyt. Nu ji nečėdija. Ir ubaga⁷⁷ naktigulta nepriimdava.

Nu tai pavasarį aina ubagas. Saka:

– Gaspadoriau, ar nepriimtum naktigulta?

Saka:

– Dėl man tai aik, – saka, – ale kad mana boba tokia, neprijama.

Tai jau kad tik gaspadorius, o jau su bobu, tai jau ti jam baika.

Nu tai gerai. Įeina gryčion.

– Von⁷⁸ von, seni, neraikia.

– Taigi, – saka, – palauk, – pasikalbėsma gi.

– A iš kur gi esi?

– Iš ti, iš kur tu.

– Nu tai aik.

Tai ubagas atsisėda, a gaspadine priejus klausia:

– Kaipgi, – saka, – mana tėvai gyvena?

– Tėvai išmire.

– Tai ir prie manim seni buva. Nugi brolis?

– Brolių turmon⁷⁹ išveže.

– Tai ir prie manim vagilaudava. Gali būt. Nu a gi šuva Muranas buva, a tebėr?

⁷⁵ *Načalstva* (rus. начальство) – viršininkai

⁷⁶ *Čėdyti* (brus. шчадыць) – taupyti

⁷⁷ *Ubagas* (sen. lenk. ubog, brus. yboz) – elgeta

⁷⁸ *Von* (sl.) – šalin, laukan

⁷⁹ *Turma* (vok. Thurm) – kalėjimas

- Išeja kuniguos.
- Taigi, – saka, – ir prie manim vis kryžiškai kajelas turėja. Gali būt. Katinas Marcikas rainiuotas buva, a da tebèr?
- Išeja ažu pisarių⁸⁰.
- Taigi ir prie manim vis su uodegėli rašydava. Gali būt.
- Ažu klaima akma buva. A da tebèr?
- Supuva.
- Tai ir prie manim samanam apaugis buva. Gali būt. Nu agi pakluony upelis tekėja. Ar dar tebèr?
- Sudege.
- Taigi ir prie manim vis dažnai rūkdava ir rūkdava. Gali būt. Nu tai atanešė sviesta. Valga ubagas. Ataina gaspadorius.
- Nu tai kų tu misliji, gspadin, kitų naktigultan nepriimi, o šitų sviestu peni.
- Nu tylėk, žmogel, jis iš ti, iš kur aš.
- Nu gspadorius mislija, kad pažįstamas.
- Nu tai gerai. Rytą gspadorius su bernu turgun⁸¹ išvažiuoja, ubagas taisas ait.
- A kokia, – saka, – tava pavarde?
- Saka:
- Pavasaris.
- Taigi mana vyras ir sakydava: čėdyk dėl Pavasaria, čėdyk.
- Tai, – saka, – dėl man.
- Tai ji pakinkė arklį, pridėja mesas, ti kiek buva, miltų, grūdų. Ubagas sėda un vežima ir išvažiava. Gspadorius atvažiuoja iš turgaus.
- Kur gi, – saka, – arklys?
- Čia gi, žmogel, gi buva Pavasaris.
- Nu tai gspadorius mata, kad Pavasariui atadave visa. Kaip gyvint – nei mesas, nei grūdų, nei miltų, nieka. Nusispjove ir išėja.
- Jeigu gausiu durnesnį aš tau, tai sugrįšiu, a ka ne, tai ne.
- Nu tai aina. Aina pra dvarų. Ponia sėdžia un gonkų, a kiaula tai juoda vaikščiaja pa dvarų. Tai jis nusijėmęs kepurį. Ponia žiūrėja žiūrėja:
- Eikš, brolau, eikš čionai. Tai ka tu kiaulai skloniojies⁸²?
- Saka:
- Ponia, prašau kiauį svačiōs.
- Tai kų gi kiaula sake?
- Tai aina, kad ponia laisi.
- Nu tai tu šič pakinkyk arklį, kiauį ratuos įvarysi, aš da ti šia tai ta pridėsiu.
- Nu tai sėda arklin, [...] nuvažiava miškan, tuoj kiaulai kaklan. Išsuke iš kelia, ais žiūrėt, ar neatsiveja. Pamate – pora arklių atvažiuoja, atsiveja. Nu matai, kaip prieina, tai reikia sakyt taip: atsitūpęs un kėlia ir prišike, ir apvože kepurį, ir sėdžia. Ponas atvažiuoja:
- Ei, saugakis, iš kelia!
- Oi, – saka, – negaliu saugatis, brungių paukštį sugavau.
- Ar nematei, seni, kiaulas senas ar nenuveže?
- Va, – saka, – gi pavyčia tuoj. Nu tai kų, man čia gi prie paukščia reikia būt. Dar kas palais paukštį, ar kų.
- Nu tai mes prie paukšči, o tu vykes.

⁸⁰ *Pisorius* (brus. *nicap*) – raštininkas

⁸¹ *Turgus* (sl.) – prekybos aikštėje vieta nustatytomis dienomis

⁸² *Skloniotis* (lenk. *klaniać się*) – lenktis reiškiant pagarbą

* Įrašė neaiškiai ištartas fragmentas (*rengėjo pastaba*).

Nu tai vėl nuvažiava, pastate porą arklių prie ta arklia ir ais žiūrėti, kas paukštei dėsīs. Nu tai nuveja, iš krūmų jau žiūri. Nu tai laukia, palaukia jau – neima. Tai ponas ir sakys:

– O tai šelmavotas žmogus. Ale tai nars paukšte.

Nu tai kurmanui⁸³:

– Aš kelsiu paukštį, a tu čiupk.

– Ne, ponai, ponas čiupk paukštį, a aš kepurį kelsiu.

Nu tai ponas čiupīs až paukštės, a kaip krūva taip krūva...

Pasekė Jonas Žemaitis, 96 m., gyv. Kurkliečių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. *LTRF* mg. 606(5), *LTR* 3905(909). Buitinė pasaka. *KLPTK* 1.2.1.27, *AT* 1541 + 1384 + 1540 A*.

9. [Bambizų bažnyčia]

Kai aš buvau možas, možas mažutėlis, išėjau ortų, ort kevarzotų⁸⁴. Ordamas radau kalpalį⁸⁵. Aš tų kalpalį nunešiau un kavolių⁸⁶, nukala man kirvelį. Su tuo kirveliu ainu par miškų, randu pušį šakotų. Aš tų pušį kirst, skiedra kaip man dās koptan, ir apvirtau aukštielninkas, ir išlinda napielninkas⁸⁷. Gulajau tris dienas ir tris naktis. Atskrida uodas su gelažinam rėzginam⁸⁸ ir naša par Pėtnyčias⁸⁹ kolnų, per Subatos⁹⁰ kolnų, nuneše pre bumbizų⁹¹ bažnyčias durų, palaide. Baronku⁹² bažnyčia užkabinta, kilbasu⁹³ užrakinta. Aš kilbasų krimst, tiktai baronkų kilst, ir atsidare bažnyčias durys. Įainu vidun, agi klebonas skaita smetanuotų⁹⁴ knygu. Aš tų knygu lyžt, jis man [...]. Aš jam lyžt, jis man myžt, aš bezdu, jis man lazdu. Užbagau aš un viškų⁹⁵, jis man už kiškų⁹⁶. Užlindau už vargonų ir žiūriu pro plyšį, kad visiem bumbizam čvikai⁹⁷ išplyšį. Sakau, gal be sarmotos⁹⁸, pasižiūriu – ir mano motos.

Pasekė Karolis Šaltis, 61 m., gyv. Suvainiškyje. Užrašė R. Baikauskaitė, L. Fitingova, A. Fijalkauskaitė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3080(123), *LTR* 5385(213). Melų pasaka. *KLPTK* –, *AT* 1932.

10. Gaidžiukas ir vištytė

Buva senėlis ir babute. Turėja vištytį ir gaidžiukų. Ir sumisliaja laist rešučiautų. Pasiuva kelnytes gaidžiukui, vištytei sijonėli. Ir išėja. Tai ajo ajo, nuvejo int miškų. Gaidžiukas tuoj ir įskrido lazdynan ir roško riešučius. O vištyte negolia įskrist, loksta aplink ir korkia:

– Korrr kor kor, mesk vienu rešutėli.

Kaip tik mėtė, ir išmuše akytį vištytei.

Atolakia namo rakdama:

– Bobut bobut, man gaidžiukas akytį išmuše!

Nu babute pasijėmus pagaliokų aina apmušt gaidžiukų. Kaipgi dabar? O čia sustinka – ir gaidžiukas bėga su striuku⁹⁹ namo, kad jau išmuše vištytei akytį.

⁸³ *Kurmanas* (brus. *хурман*) – vežikas

⁸⁴ *Keverzoti* – ką nors negražiai, kreivai padaryti

⁸⁵ *LKŽe* tinkamos reikšmės nenurodo. Galbūt metalinis rogių skersinis.

⁸⁶ *Kavoliūs* (lenk. *kowal*, brus. *каваль*) – kalvis

⁸⁷ *Napielninkas* (sl.) – paraidžiui dildė, tačiau junginyje kuriama aliuzija į vyro lyties organą.

⁸⁸ *Rezginės* – virvelių tinklas su dviem lankais pašarui nešioti

⁸⁹ *Pėtnyčia* (sl.) – penktadienis

⁹⁰ *Subata* (sl.) – šeštadienis

⁹¹ *Bambizas* – katalikų vartojamas reformatų pavadinimas

⁹² *Baronka* – riestainis

⁹³ *Kilbasa* (sl.) – dešra

⁹⁴ *Smetonuotas*, -a () – suteptas grietine

* Įrašė pauzė, sekėjas neranda tinkamo žodžio. Rengejo pastaba.

⁹⁵ *Viškos* (brus. *вышкі*) – bažnyčios galerija virš įėjimo vargonams ir giedotojams

⁹⁶ *Kiška* – kelnų blauzda

⁹⁷ *Čvikas* (lenk. *ćwikiel*) – kelnų spraga

⁹⁸ *Sarmata* – gėda

⁹⁹ *Striokas* (sl.) – baimė, išgastis; skuba, skubėjimas

– Netyčia, netyčia. Aš jai rešutėlį mečiau, tai ir pasitaike akytėn.
 – Nu tai ką gi,– babute soko, – susitaikykit ir nebaikit šitan miškan, ale aikit ant skedryna, kasinėkit, lasinėkit, ir prabūsta.

Nu kasinėja, lasinėja, atrunda pupaļi. Naša gryčian:

– Bobut bobut, sumolk, iškepė bundytį.

Zur zur zur, sumala ir iškepe bundytį. Padėja un stola, soko:

– Nelieskit, tagul aušta.

O jau gaidžiukas, vištytė soko:

– Babut babut, jau bundyte un suola.

Nu tai:

– Nelieskit, gi sakau, ka tagul aušta.

– Babut babut, jau bundyte žėmėj!

– Nelieskit, sakau, kad tagul aušta.

– Babut babut, jau bundyte un slinksčia!

– Nelieskit, tagul aušta.

– Babut babut, jau bundyte un kiema!

– Vykite, vykite!

Vija vija senėlis – nepavija, vija vija babute – nepavija. Ir vištyte vija, ir gaidžiukas, ir katyte, ir niekas nepavija. Ir pabaga to bundyte.

Markatni¹⁰⁰ ir vištyte, ir gaidžiukas, kad pabaga bundyte. Nu tai jėma:

– Aikit, – soko, – vėl, kasinėkit, lasinėkit.

Kasinėja, lasinėja, atroda žirnėļi. Vėl naša gryčian:

– Babut, pasodink, – soko, – užaugs daug žirnių.

Pasodina po lovą. Išdyga, auga lig lovai. Prapjove lovų. Auga lig lubom. Prapjove lubas. Auga auga lig dungčiu. Ir dungtį prapjove. Nugi paskui tas žirnelis auga lig dungų. Tai jėme, dabar suvėja visi:

– Lipkim, lipkim dungun.

Lipe lipė vištyte – neļipe. Lipe lipė gaidžiukas – neļipe. Ir katyte, ir babute lipė, niekas neļipe. Senėlis toks pazdarovas¹⁰¹ buva, kaip lipė, suniokina, ir nebėr. Nu tai jau supyka ir katinėlis, ir gaidžiukas, kad čia labai niekai.

– Nieka mum čia nēr daryt, ainam miškan. Nebabūkim pas juos.

Susitare ir išėja abu. Nuvėja miškan, tuoj gaidžiukas užskrida un šakos pušes, o katinėlis pušiuj ūlpe. Nuvėja un jį, atsisada abu ir sėdi. Parnokt prasėdėja, rytą nori gaidžiukas last, katinėlis ėst. Nu tai kas čia daryt? Soko katinėlis:

– Tu čia pasėdėk, o aš aisiu. Kaip ko gausiu, ir aš paėsiu, ir tau atnešiu.

Nu tai išėjo šitas katinėlis, o gaidžiukas sėdi. Ataja lope, pasišokėja, kapt gaidį ir našas. Rėkia gaidžiukas:

– Katinėl katinėl, jau man naša! Katinėl katinėl, jau man naša!

Nu gi atbago katinėlis. Šmukšt ir įsineše lapė urvan sava tų jau gaidį. Nu tai ką gi, katinėlis laukia, kas čia do bus. Tai ji neėde, ale paliko vaikom, o ji vėl išėja. Nu šitas katinėlis... Buva pagraži diena, jis voliojas prieš tą urvą ir soko:

– Durnėliai, ko gi jūs čia būvat? Kaip gražu ori!

Nu tai jėme ir išlinda šite lapiokai, mat, dor gaidžio nesuėdį. Nu bat tik išlinda jie, atsibovija, ti voliojas, a jau katinėlis grait šitan urvan, išsineše gaidį ir lapatai namo. Ir soko:

¹⁰⁰ *Markatnas* (lenk. *markotny*) – liūdnas, nusiminęs

¹⁰¹ *Pazdarovas* – apystambis

– Ne mum miški gyvint. Mum raikia par žmonis gyvint.

Nu tai daugiau vis gaidys ir katinėlis vis par žmonis buva. Nemožna¹⁰² jiem miški. Tai taip ir pasibaige.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis ir R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTRF mg. 609(2), LTR 3905(927). Formulinė pasaka. KLPTK 1.1.1.27, AT 2021 B + 2025 + 61 B.

11. Nuobodžio pasaka [1]

Buva senėlis ir babute. Senėlis išėja miškan medžiotų ir rodo sušolusį vilką. Vilka vilka, namo parvilka. Vilkas atgija, babute bija, o senėlia nebuva namie. Buvo išėjis medžiotų ir rodo sušolusį vilką. Vilka vilka, namo parvilka. Vilkas atgija, babute bija, o senėlia nebuva namie...

Nu tai vaikam atsibosta, tai tadu jau soko: „Pakaks“.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTR 3905(929), LTRF mg. 609(2). Pasaka be galo. KLPTK –, AT 2271.

12. Nuobodžio pasaka [2]

– Aina marga pokapiu, naša vyžų kirbinį. Ar sakyt, ar ne? Tu sakai sakyt, ir aš sakau sakyt. Aina marga pokapiu, naša vyžų kirbinį. Ar sakyt, ar ne?

– Ne.

– Tu sakai ne, ir aš sakau ne. Aina marga pokapiu, naša vyžų kirbinį. Ar sakyt, ar ne?

Tai atsibosta ir nustoja.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTR 3905(931), LTRF mg. 609(6).

Pasaka be galo. KLPTK –, AT 2275.

13. Nuobodžio pasaka [3]

Buva vilkas sanas sanas, unt vadegos buva zvonas¹⁰³. Až varčios¹⁰⁴, ir vėl iš pradžios. Din dilin, din dilin. Ir tas vilkas sanas sanas, a unt vadegos zvonas. Až varčios, ir vėl iš pradžios. Ir vėl din dilin, din dilin. Ir tas vilkas sanas...

Vot šitokių sokom ir sokom.

Pasekė Grasilda Deksnienė, 77 m., gyv. Čebilių k. Užrašė K. Viščinis R. Bikulčytė 1967 m. LKLI tts.-dial. eksp. LTR 3905(930), LTRF mg. 609(5).

Pasaka be galo. KLPTK –, AT 2320.

Vilko vilko, namo parvilko... Ratkūniškis Jonas Skruodys prie sumedžiotų vilko. Kun. Povilo Jankevičiaus nuotr. apie 1949 m. Iš Skruodžių šeimos albumo

¹⁰² Nemožna (sl.) – negalima

¹⁰³ Zvanas (lenk. dzwon) – varpas; žvangutis, skambalas

¹⁰⁴ Varčia – vartų stulpas ar skląstis

Sakmės

14. [Mergina ir miręs mylimasis]

Viename kaime gyvena mergaitė ir berniokas. Jie draugava, kaip saka, mylėjas. Tas berniokas numirė. To mergaitė pradėjo kas vakaras eit unt kapų, tiktai meldžias ir verkia. Venam vakare, taip jau gražus oras, mėnulis šviečia. Jai pasimate prie ja kapa, kad vyras unt juoda arklia sėdi, kad jas tas kaip saka kavalierius¹⁰⁵. Saka:

– Tai ka tu čia meldies, verki mani.

– Verkiu, – saka, – kaipgi neverksi. Taip aš tau mylėjau, kaip aš tau neverksiu?

– Nu ar tu nenori, kad aš tau unt arklia panešiočiau?

– O je gi, – saka, – kaip gerai, noriu, panešiot, kartu su tavim pabūt.

Jis užsitrauke unt arklia tų mergaitių ir joja. Joja joja. Atroda, kad tas arklys kyla aukštyn. Tai jis pradėjo:

*Šviesi naktis, mėnesiena,
Velnias neša mergelę,
Ar nebijai su manim jot?*

– Nebijau nebijau, šitaip aš tavi mylėjau, kaipgi aš tavi bijosiu. Ir vėl joja jau arklys tas, vėl aukštyn. Vėl jis jau:

*Šviesi naktis, mėnesiena,
Velnias neša mergelę,
Ar nebijai su manim jot?*

– Nebijau nebijau, šitaip aš tavi mylėjau, kaipgi aš tavi bijosiu. Ir vėl sako:

*Šviesi naktis, mėnesiena,
Velnias neša mergelę,
Ar nebijai su manim jot?*

– Bijau bijau.

A gi žiūri, kad virš jas galvas mėnulis, kad jie jau prie mėnulio pakilę.

– Bijau, bijau bijau!

Tai tas šast šast prie ja kapa:

– Ir daugiau tu čia neik ir nesimelsk, ir neverk mani. Ar neisi?

– Neisiu neisiu!

Numete jų prie ja kapa ir vėl išnyka iš akių. Ir daugiau jau ji nebeidava pre ja kapa.

Pasekė Valerija Samulėnienė (Gaškaitė), 74 m., gyv. Taručių k. Užrašė D. Pagirytė ir R. Baikauskaitė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. eksp. LTRF mg. 3084(40), LTR 5385(82).
KLPTK MtS Vėlės. Numirėliai. Vampyr-
rai 1.2.1.8.

¹⁰⁵ *Kavalierius* (lenk. *kawaler*) – nevedęs vyras; besimerginantis vyras

15. Žiburėlis

Ir važiova su rogėm žiemos kely. Tai žiburėlis atoseke nuo tų medžių. Liepos didelas kuniga buva, seniau triobas žemej. Nu ir jos atoseke lig miestelia, ir prapuola tas žiburėlis. Ir paskui bijoja važiuot tie su rogėm, važiova aplinkui, važiova Naratōs unt Pilkalnį. Tai tadu parvažiova namo unt rytų.

Pasekė Vincetė Janušavičienė (Šiaučiūnaitė), 74 m., gyv. Suvainiškyje. Užrašė A. Svidinskas, D. Pagirytė ir R. Baikauskaitė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3080(30), *LTR* 5385(95).
KLPTK MtS Žiburiniai 1.3.0.1.

16. [Užmirštas ir paliktas]

Marčiai, palieka ji namuos, ir jau dabar raikia jai aiti šieno grėbt. Ir vaikas mažas, niekaip ji negali. Apsiruošia, išsineša tų vaikų laukan, pririša lopšį pre berželia ir grėbia šienų. Grėbia grėbia šienų, pamaitina tų vaikų ir vėl grėbia. O jau vakaras. Greitai namo grėbdama reikia ruoštis viskas, kiaules liuobt. Nu ir ji bėgdama namo pamiršta tų vaikų. Apsiruošia:

– Dieve, gi vaiko nėra namuos!

Nu ji bėga.

– Dabar, – jau sako, – nebabus to vaiko.

Žiūri – aptūpį kas tai, angeliukai ir supa:

– A-a-a užmirštuolėlį vaikeliukų.

Jam ir pinigų un krūtinytes, viska. Ji pasiima viskų ir parsineša. Ir savo kaimynėm apsidžiaugia. O jau kita marti taip pat jau išgirdo, kad taip apdovanoja, ir ji nusineša jau balon. Pririša lopšį prie berželia ir grėbia šienų. Ait reikia namo kiaulių liuobt, vakaras. O ji atamena, ji nepamiršo. Šita tai pamiršo, a ji nepamiršo. Pareina, paliuobia kiaulas, tadu aina atseit jau dabar vaiko pasijimt. Nu jau bus apdovanotas kaip tai jau. Nuveina – ogi kipšiukai apsupį, visas sužnaibybas, visas mėlynas.

Tai ir viskas.

Pasekė Veronika Lissauskienė (Povilionytė), 80 m., gyv. Vilkolių k. Užrašė H. Astrauskas, R. Sokaitė, D. Stašytė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(41), *LTR* 5385(120).
KLPTK MtS Laumė/Deivė/Morė 1.2.2.10.

17. [Apie raganas]

[A nepasakaja apie raganas kokias?]

Tai čia raganų da Latvijaj būdava labai čia pat. An karta nematysi, saka, jas, kur ana dinga. Tai da mana brolis tarnava Latvijaj, tai švinta Jona vakari, saka, nuveinam visi, da saka, alaus pasijamem da, saka, degtines, išgersma, tai da padainuosma. Ir buva ti gaspadine jų. A ti būta raganas gaspadines. Kaip stoja, tik činkšt, saka, suknių drykst žemen. Saka, nusivilka tiesiai rugiuos, ir karpa su žirklam. Nieka nesmata, nebemata nieka, tik girdi, kad čirkši. Saka, žirklas kad kerpa, a jas nebesimata. Saka, apsirengia taip, kad jas nebematyt. Ana matys, a jūs jau nematysta jas. Teip buva. Raganų tai būdava.

Pasekė Juozas Paunksnis, 90 m., gyv. Ratkūnų k. Užrašė M. Gurskytė, E. Deksnys, A. Svidinskas 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(73), *LTR* 5385(164).
 KLPTK Maginių savybių ir priemonių turintys žmonės. *Burtininkai/Raganos/Raganiai* *1.3.0.4.

18. [Mergina ir velnias pirtyje]

Marti gyvena prie tėvų, nu ir tėvai išėja į pirtį, jau ti vyrai, paskui moterys. O jai vaikai, ji negali niekaip išeit kartu. Tai ji viena nuvėja paskui. Plaunas plaunas toj pirty, paskui pradėja kas tai daužytis vidun. Nu ji jau taip išsiganda – kas čia dabar ataina? Praveria duris – ogi velnias. Kaip ponaitis, ale jau...

– Ar tekėsi už manęs?

– Netekėsiu. Kad aš neturiu nei marškinių.

Atneša marškinius.

– Ar tekėsi?

– Neturiu suknelės, – ji taip iš lingvo.

Atneša suknelę.

– Ar tekėsi?

– Netekėsiu. Neturiu tinai batų, neturiu palto.

Ji vis po biskį¹⁰⁶ sako, sako taip jau viską. Ir to neturi, ir to neturi. Jau ji visaip. A paskui tiktai gaidys kakariekō, ir velnias išbėgo. A jai viskas atlika.

Pasekė Veronika Lisauskienė (Povilonytė), 80 m., gyv. Vilkolių k. Užrašė H. Astrauskas, R. Sokaitė, D. Stašytė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(40), *LTR* 5385(118).
 KLPTK MtS Velnias *1.1.1.4.

19. [Paima užkeiktus pinigus]

Nu vienas žmogus pre sava klajima nunešė puodų pinigų ir prie žalvės¹⁰⁷ sustate tuos pinigus. Ir užkeike, kad niekas nepaimt:

– Kiek šite žalviai turi aukštuma, tiek mana pinigai tegul nuveina giluma.

A tarnaitė klajime viską mate, kaip seniokas kavoja tuos pinigus.

Tas namo. Ji tų puodų išsikalus, pasijėmus ir kuriot¹⁰⁸ iš tų gaspadorių su tais pinigais. O tas seniokas rakuoja¹⁰⁹, kad tie pinigai tebestovi žemėj užkasti.

Pasekė Valerija Samulėnienė (Gaškaitė), 74 m., gyv. Taručių k. Užrašė D. Pagirytė, R. Baikuskaitė, D. Stašytė 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3080(88), *LTR* 5385(78).
 KLPTK MtS Lobiai *1.1.1.3.

Pasakojimai

20. Pasakojimas apie baudžiovą

Mana seneliai ėja baudžiovon. Senelis sakydava, kad baudžiovon, būdava, kad pavėlini, tai, saka, rykštes gausi bent pinkias ar

¹⁰⁶ *Biskis* (vok. *bisphen*) – truputis

¹⁰⁷ Žalvė – tikriausiai skėstašakė žalvė, pašarui auginama žolė (*Puccinellia distans*)

¹⁰⁸ Kuriot – dui, bėgte

¹⁰⁹ *Rakuoti* (plg. brus. *paxawac*, lenk. *rachowac*) – čia manyti

šešias. Čia kai anas tai lavin guldava, duoda skūron, kad pavėlavai. Jau kad nepavėluotum.

[A kiek denų savaitėj reikėdava ait baudžiuoju?]

Trys žmonės aidava iš šeimās, nu tai ir kokias keturias dienas raiks ait. Keturias, kad kadu jau mažiau kaip tris, tai tadu dvi dienas sau dirbi. Matai, sau buva žemes. Žeme gi bloga buva, tai sau dirbdava. Ir mana babute, ir senelis dirba.

Papasakojo Juozas Paunksnis, 90 m., gyv. Ratkūnų k. Užrašė M. Gurskytė, E. Degsnys, A. Svidinskas 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(71), *LTR* 5385(162).
KLPTK Psk '1.2.1.

21. [Apie užkalbėjimus ir užkalbėtojus]

[A negirdėjat, kaip užkalbėdava, pavyzdžiui, ligą?]

A, takių tai daug buva. Va, gyvate įkunda, buva, ar ti rože to buva. Va dabar Latvijaj yra da takių. Letuvių. Duntys kad skauda, va, man duntis labai sapėja, tai sakau, nuvažiuosiu un tų, tokia latve, pasena. Atsineše takių biblijų, šitakia diduma, par stalų. Tas biblijas žiūrėja žiūrėja ti ana, skaite skaite, nu tai paskui pasėme vandeniā takį pusbankį, nu ir unt ta vundeniā kalbėja.

– Ir dabar, – saka, – išgersi burnon ir, – saka, – atsigulk. Ir pakartok.

Ana man saka, kad išpildyt reikia.

Nu tai akurat, aš atvažiuoju, ir tik iš pienines, ir tuoj atsiguliuoju, kad dave draskyt žundų, kad plėšia per pusį. Ale kad stoja, tik stoja, tik paukšt, ir nebėr nieka. Ne kartų sopes užmačija¹¹⁰, atkalbėja.

Papasakojo Juozas Paunksnis, 90 m., gyv. Ratkūnų k. Užrašė M. Gurskytė, E. Degsnys, A. Svidinskas 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(68), *LTR* 5385(159).
KLPTK Psk '4.2.9.

22. [Užkalbėdavo nuo rožės]

A na rožes tai yr da dabar tokia Stūriene, jag gyva tebėr. Gal ir nebėr, jau sena buva. Tai ta na rožes, na viska.

[A kur ana gyvena?]

Gyvena Latvijaj venam venkemy, čia ne par daug tali na Neretas, tai to rožes gydydava.

[A kaip atkalbėdavo na rožes?]

A tai atkalba vėl kitaip. Duoda tept takias kaip ir grietienes, atkalba ti va, liepia ašsitept tų vietų, kur jau kelias rože, nu ir pranyksta.

Papasakojo Juozas Paunksnis, 90 m., gyv. Ratkūnų k. Užrašė M. Gurskytė, E. Degsnys, A. Svidinskas 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp. *LTRF* mg. 3081(68), *LTR* 5385(159).
KLPTK Psk '4.2.9.

¹¹⁰ Užmačyti – padėti

Mįslės, minklės, uždaviniai

23. Močia kai rezgina, vaikai kai kunkolai¹¹¹ (*abala*). LTR 2180(38).
24. Maža bobela visų svietų¹¹² apivelka (*adata*). LTR 2180(18).
25. Ašutinis vilkas, gelažina vuodaga (*adata ir siūlas*). LTR 2180(35).
26. Nei gimsta, nei miršta, unt svieto gyvena (*akmo*). LTR 2180(39).
27. Du bėga, du veja, šimtai šimtų švilpia (*arklio vuodega ir ratai*). LTR 2180(2).
28. Kamarytėj ponas kojom mina, pilvu trina, kur lenda, ten kiša (*audžia staklėse*). LTR 5311(300).
29. Ažu kiaušį mažesnis, ažu arklį didesnis (*balnas*). LTR 2180(34).
30. Atvažiuoja kurmonėlis su penkiais kailinėliais (*cibulis*¹¹³). LTR 2180(24).
31. Unt raudonos laktalas¹¹⁴ balti gaidžiukai tupia (*duntys*). LTR 2180(20).
32. Gaidys ant laktos, žornos žemai (*dziegorius*¹¹⁵). LTR 2180(11).
33. Septynias mylias¹¹⁶ tilta, pa to tiltu trys lialios¹¹⁷ žydžia (*gavėnia ir Velykos*). LTR 2180(12).
34. Kala luoja be žarnų (*kultuvas*). LTR 2180(37).
35. Duok ponaičiuku svirni juostų apsijuosti (*kūlys*). LTR 2180(26).
36. Stovia tiltalis, nei pūsta, nei džiūsta (*ležiūvis*). LTR 2180(19).
37. Papečy¹¹⁸ lintela (*ležiūvis*). LTR 2180(27).
38. Šulny torelkas¹¹⁹ (*mėna*). LTR 2180(28).
39. Kas ant mūsų viršų kojam? (*musia*). LTR 2180(3).
40. Juoda karve subliova, visų svietų sugriova (*naktis*). LTR 2180(22).
41. Kumeliukas daug šieno susneša (*paštukas*¹²⁰) LTR 2180(23).
42. Sausas nedega, žalias nelapoja (*pečius*¹²¹). LTR 2180(8).
43. Sųsparoj trupinys (*pečius*). LTR 2180(30).
44. Pailgi dvarai, raudoni ponai (*prūsokai*¹²²). LTR 2180(5).
45. Lig komoliu diduma, lig pluksnu lingvuma (*pūsle*). LTR 2180(1).
46. Pana suka sviestų (*ratai ir šulas*¹²³). LTR 2180(41).
47. Nuejau ing mišką be kirvia, be peilia, atsinešiau namo dvi geldelas, dvi pliauskelas (*rešutis*). LTR 2180(33).
48. Sudžiūvala sukepala, nei pati valga, nei kitam duoda (*spyna*). LTR 2180(14).
49. Paukšta šmaukšta per marias lake, vuodaga gvoltu¹²⁴ rėke (*strelba*¹²⁵). LTR 2180(15).

¹¹¹ Kunkolas – burbulas; spurgas, kabutis

¹¹² Svietas (sl.) – pasaulis; žmonės

¹¹³ Cibulis (lenk. *cebula*, sen. lenk. *cybula*) – svogūnas

¹¹⁴ Lakta – kartis vištoms tupėti

¹¹⁵ Dziegorius (lenk. *zegar*) – laikrodis

¹¹⁶ Mylia – ilgio matas (apie 1,6 km)

¹¹⁷ Lialia – čia lelija

¹¹⁸ Papečys – vieta po krosnimi, pakrosnis

¹¹⁹ Torelkas (sl.) – lėkštė

¹²⁰ Paštukas (peštukas) – kablys šiaudams ar šienai iš krūvos pešti

¹²¹ Pečius (sl.) – krosnis

¹²² Prūsokas (lenk. *prusak*, brus. *npycak*) – tarakonas

¹²³ Šulas – rąstas, baslys

¹²⁴ Gvoltas (lenk. *gwalt*, vok. *Gewalt*) – triukšmas, riksmas

¹²⁵ Strelba (sl.) – šautuvas

50. Ubago nosis taukuota (*svirptis*). LTR2180(16).
51. Surištas subraškintas po karklynį lundžioja (*šepetys*). LTR 2180(25).
52. Kai mažas buvau, keturiom dūdelam dūdavau, kai vidutinis, kalnais laipiojau, kai pasenėjau, mergų tuncių¹²⁶ šokinėjau (*telias*¹²⁷). LTR 2180(32).
53. Unt tvoros stovia gaidys, vuodaga preina lig žemai, o balsas dungun eina (*varpas*). LTR 2180(17).
54. Kas po smerčiu raudonas? (*vėžys*), LTR 2180(4).
55. Višta nupešta, tvoron įkišta (*vytis*¹²⁸). LTR 2180(21).
56. Du žiedai, du galai (*žirklės*). LTR 2180(13).
57. Pilka bačkela¹²⁹, raudona nosela (*žūsis*). LTR 2180(36).
58. Pana nuoga, kasos viduj (*žvakė*). LTR 2180(10).
59. Ėjo keliu šeši žmonės ir nešėsi šešias tarbas. Tose tarbose buvo po šešias kates, tos kates turėjo po šešis kačiukus. Kiek iš visa buva vienetų kačiukų? Nu dabar, kiek iš visa buva tarbų? Kiek buva kačių? Kiek buva kačiukų?
1. Padaugink šešias tarbas iš šešių žmonių – 36 tarbas. 2. Kiek buva kačiukų? Šešios katės iš trisdešimt šešių tarbų – bus du šimtai šešiolika kačių. 2. Kiek buva kačiukų? Du šimtus šešiolika kačių padaugint iš šešių, bus tūkstantis du šimtai devyniasdešimt šeši kačiukai. LTRF mg. 3080(89), LTR 5385(79).

60. Joja karalius, o žmogus kasa griovį. Nu ir klausia dabar:
– Kai taip, žmogeli, sunkiai dirbi, tai gal labai daug uždirbi?
Tas žmogus sako – tiek ir tiek.
– Tiktai tiek ir tiek? Nu tai kur tu dedi pinigų?
– Vieną dalį metu į vandenį, kitą dalį – skolą moku, trečią dalį skolinu, o su ketvirta pats maitinuosi.
Nu dabar prašom atspėt.

Vieną dalį meta į vandenį – druską perka, meta į vandenį. Antrą dalį skolą moka – išlaiko tėvus, reiškia, skolą moka. Trečią dalį skolina – augina vaikus, su ketvirta pats maitinasi. LTRF mg. 3081(39), LTR 5385(117).

Mišlių pateikėjai:

Dubauskienė (Viplentaitė) Konstancija, 87 m. (1982), gyv. Panemunyje;
Lisauskienė (Pavilonytė) Veronika, 80 m. (1983), gyv. Vilkių k. 60;
Nenurodyti asmenys, gyv. Veseliškių k.: 23–27, 29–58;
Samulėnienė (Gaškaitė) Valerija, 74 m. (1983), gyv. Taručių k. 59.

Mišlių užrašytojai:

Astrauskas Henrikas, Sokaitė Regina, Stašytė D. 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp.: 60;
Baikauskaitė Renata, Pagirytė D., Stašytė D. 1983 m. Rokiškio kultūros namų folk. ans. eksp.: 59.
Dagytė Gražina 1982 m.: 28;
Jerominas Stašys 1889 m.: 23–27, 29–58.

¹²⁶ *Tuncius* (vok. *Tanz*) – šokis

¹²⁷ *Telias* (sl.) – veršis

¹²⁸ *Vytis* – vytelė (plona lanksti medžio šaka)

¹²⁹ *Bačka* (sl.) – statinė

Straipsnis spausdintas „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Panemunis. Čedasai. Suvainiškis“ (vyr. redaktorius sudarytojas Venantas Mačiekus).

Straipsnio kalbos redaktorė Margarita Mačiekienė, korektorė Rasa Kašėtienė, anglų k. redaktorius, vertėjas Aloyzas Pranas Knabikas.

Straipsnio priedai skelbiami atskirai tam skirtuose leidinio skyriuose:

1. Straipsnio santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.
2. Žinios apie autorių.

Nurodymai dėl straipsnių naudojimo (citavimo): Skelbiant ar bet koku būdu panaudojant bet kurią elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ svetainės www.llt.lt straipsnį ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ visą nesutrumpintą pavadinimą, jo tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerį ISSN 2029-0799, interneto svetainės www.llt.lt pavadinimą, tomo (darbo) sutartinį kodinį pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio pirmojo paskelbimo serijos monografijoje ir jo paskelbimo svetainėje www.llt.lt datas (jei šios datos sutampa, skelbiama viena – paskelbimo svetainėje www.llt.lt data).